

Oleg RUSU,

lector al Catedrei drept penal și criminologie
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, doctorand

ACTIVITATEA UNOR ORGANE DE STAT ÎN VEDEREA PROFILAXIEI INFRAȚIUNILOR ÎN RÂNDUL PERSOANELOR LIBERATE DIN DETENȚIE

Dans cet article sont présentées les bases de la réglementation juridique de la prophylaxie des infractions parmi les personnes libérées de la détention. Ici sont déterminées les directions fondamentales de l'activité de prophylaxie de certains organismes d'État et le système des mesures sociales et juridiques orientées vers la découverte et l'éradication des causes et des conditions qui contribuent à l'accomplissement des infractions par les anciens condamnés.

Anual, în Republica Moldova circa 2000 de persoane sunt liberate din instituțiile penitenciare. Problemele care apar odată cu liberarea din mediul penitenciar vin să se amplifice pe fundalul unor relații proaste cu familia, comunitatea, lipsei actelor de identitate și a unui loc de muncă în măsură să le permită un trai decent etc. Respingerea de către societate, reticența unor funcționari, etichetarea și marginalizarea de către comunitate forțează persoanele liberate din locurile de detenție să revină în cercul vicios al criminalității. Statisticile atestă că circa 50% dintre persoanele private de libertate din Moldova comit infrațiuni repetat. [1, p. 7]

În aceste condiții prevenirea recidivei este punctul central, odată cu re-integrarea socială a celor care au intrat în conflict cu legea penală. Un alt scop este: informarea, încurajarea și implicarea comunității în rezolvarea problemelor asociate cu infraționalitatea. Principalele două ținte sunt: protecția societății prin acțiuni de evitare a recidivei și inițiative care să conducă infractorii către o viață decentă. [2, p. 55-56]

În funcție de ierarhia cauzelor și condițiilor criminalității, pot fi evidențiate trei nivele de bază privind prevenirea ei: general, special-criminologic și individual.

În literatura de specialitate este prezentată o determinare detaliată a subiecților profilaxiei. Astfel, convențional ei pot fi divizați în trei grupuri de bază.

Primul grup include subiecții prevenirii generale (ministerele, departamentele, primăriile, partidele, sindicatele, Biserica etc.).

Din grupul al doilea fac parte subiecții ce realizează prevenirea special-criminologică (MAI, SIS, procuratura, instanțele de judecată, oficiile de executa-

re, comisiile pentru minori, agențiile de pază și securitate etc.).

Grupul al treilea unifică subiecții care realizează prevenirea individuală (inspectorii operativi de sector, lucrătorii inspectoratelor pentru minori, lucrătorii școlilor speciale pentru minorii care au comis încălcări de lege etc.) [3, p. 109-110].

Conform legislației actuale, activitatea de bază a evidenței, supravegherii și consilierii persoanelor liberate din locurile de detenție este pusă în sarcina Serviciului de probațiune din cadrul Departamentului de executare de pe lângă Ministerul Justiției. Această activitate se desfășoară atât în privința persoanelor adulte, cât și minore.

Instituțiile penitenciare transmit prin interpelări directe informații privitoare la persoanele ce urmează a fi liberate din locurile de detenție. Conform art. 288 alin. (1) CE al RM, instanța care a judecat demersul în fond trimite hotărârea privind liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen oficiului de executare în a cărui rază teritorială își are domiciliul condamnatul sau este dislocat comandamentul militar, după caz, precum și instanței care a judecat cauza în fond.

Persoana liberată condiționat de pedeapsă înainte de termen semnează în instanța de judecată obligația de a se prezenta la oficiul de executare în termen de 5 zile de la data rămânerii definitive a hotărârii (art. 288 alin. (2) CE al RM).

Oficiul de executare sau, după caz, comandamentul militar, în termen de 5 zile, comunică administrației locului de deținere sau, după caz, unui alt organ competent despre trecerea în evidență a persoanei liberate condiționat înainte de termen (art. 288 alin. (3) CE al RM).

Conform datelor statistice ale Departamentului de Executare al Ministerului Justiției al Republicii Moldova, la 1 ianuarie 2009 la evidența oficiilor de executare se aflau 1521 persoane liberate condiționat înainte de termen.

În privința foștilor condamnați se întocmește dosar personal care conține următoarele acte: fișa de evidență (care include numele, prenumele, data, luna, anul nașterii, date despre ispășirea pedepsei); copia sentinței judecătorești; înștiințările care sunt expediate; dispoziția de executare; interpelări la comisariatul de poliție, secția de pașapoarte, locul de trai, locul de muncă; caracteristica; rapoarte de la inspectorii de sector; certificatul (forma nr. 9) în care se relatează lucrul desfășurat cu condamnații pentru preîntâmpinarea comiterii altor infracțiuni sau contravenții administrative, se fixează de câte ori se poartă convorbiri, se scriu problemele-cheie care trebuie rezolvate. [2, p. 12]

Conținutul concret al activității de supraveghere presupune o anumită procesualitate, ceea ce înseamnă că această activitate se derulează pas cu pas, într-o ordine logică, ce îi asigură coerență și continuitate.

Finalitatea supravegherii este aceeași, indiferent de faptul dacă aceasta este privită ca modalitate de executare a pedepsei, activitate specifică serviciilor de reintegrare socială și supraveghere sau metodă de lucru cu persoanele care au comis infracțiuni. Astfel, scopurile supravegherii sunt:

- a) reintegrarea socială a persoanelor care au comis infracțiuni;

- b) scăderea riscului de recidivă și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni;
- c) creșterea gradului de siguranță socială. [4, p. 40]

Pentru a atinge aceste scopuri, trebuie acoperite însă o serie de obiective, privite ca niște „șinte” intermediare cu caracter mai puțin general și care se traduc prin ceea ce trebuie realizat în plan concret pentru a atinge scopurile stabilite. În acest sens, obiectivele supravegherii sunt următoarele:

- a) asigurarea unui control asupra persoanei condamnate prin supravegherea modului în care aceasta respectă obligațiile ce i-au fost impuse de către instanța de judecată;

- b) monitorizarea și evaluarea permanentă a riscului de a comite noi infracțiuni pe care îl prezintă persoanele supravegheate;

- c) încurajarea și sprijinirea permanentă a persoanelor supravegheate în vederea satisfacerii nevoilor criminogene ale acestora. [4, p. 40]

Potrivit art. 12 al Legii cu privire la probațiune din 14.02.2008, probațiunea postpenitenciară are drept scop acordarea de asistență și de susținere persoanelor eliberate din locurile de detenție, reintegrarea lor socială, în conformitate cu legislația în vigoare. [5, art. 12]

În procesul probațiunii persoanelor supravegheate le pot fi înaintate următoarele cerințe:

- să se prezinte, la datele fixate de către instanță, la serviciul de probațiune;

- să anunțe, în prealabil, orice schimbare de domiciliu, reședință sau locuință și orice deplasare care depășește 8 zile, precum și întoarcerea;

- să comunice și să justifice schimbarea locului de muncă;

- să comunice informații de natură a putea fi controlate mijloacele lui de existență;

- să desfășoare o activitate sau să urmeze un curs de învățământ ori de calificare;

- să nu frecventeze anumite locuri stabilite;

- să nu intre în legătură cu anumite persoane;

- să nu conducă nici un vehicul sau anumite vehicule;

- să se supună măsurilor de control, tratament sau îngrijire, în special în scopul dezintoxicării;

- să presteze o activitate neremunerată într-o instituție de interes public fixată de instanță. [4, p. 41].

Procesul de supraveghere presupune, de asemenea, o permanentă monitorizare și evaluare a cazului, ceea ce înseamnă că se urmărește permanent modul în care fostul condamnat respectă obligațiile ce îi revin, modificările apărute în situația sa și se apreciază în ce măsură aceste schimbări influențează riscul de a comite noi infracțiuni și perspectivele sale de reintegrare socială.

Cel mai caracteristic aspect al acestei etape îl constituie întrevederile de supraveghere care au loc periodic, la data stabilită de către instanță sau Serviciul de probațiune.

La fiecare întâlnire clientul trebuie să fie întrebat despre modul în care își respectă obligațiile impuse de către instanță.

În cazul în care se constată că au apărut modificări referitoare la situația locativă, situația sa financiară, locul de muncă și durata pentru care este angajat sau persoanele aflate în îngrijirea sa ori persoanele în îngrijirea cărora acesta se află, consilierul are obligația legală de a solicita acte care să dovedească aceste modificări.

La fiecare întrevvedere consilierul are obligația de a informa persoana supravegheată despre măsura în care obiectivele planului de supraveghere sunt aduse la îndeplinire, în ciuda faptului că planul nu prevede explicit un capitol separat în care să se specifice care sunt aceste obiective [4, p. 72-73].

Pe perioada supravegherii corespunzătoare etapei menționate, consilierul responsabil de caz va realiza verificarea modului în care clientul respectă obligațiile impuse de către instanță, astfel:

- să constate autenticitatea informațiilor oferite de client în cazul schimbării locului de muncă prin contactarea unității angajatoare;
- să verifice periodic prezența clientului la cursurile de învățământ sau calificare;
- să efectueze vizite inopinate la domiciliul persoanei, la locul de muncă al acesteia sau la școala în care învață minorul;
- să verifice dacă persoana condamnată respectă programul de tratament sau îngrijire și să constate în ce măsură acesta este eficient, solicitând periodic, în scris, opinia specialiștilor;
- să mențină o legătură cu persoane sau instituții publice (membrii familiei, poliția, primăria etc.) care pot sesiza orice modificare apărută în situația acestora. [4, p. 74]

În ceea ce privește lucrul cu minorii, în funcție de convențiile internaționale, măsurile luate trebuie să fie orientate către interesul superior al copilului.

În cazul în care minorul este obligat să nu frecventeze anumite locuri, consilierul de probațiune verifică periodic și ori de câte ori este sesizat de alte persoane dacă minorul respectă interdicția. De asemenea, consilierul de probațiune va păstra o legătură permanentă cu familia acestuia, cu reprezentanți ai autorităților locale, ai organelor de poliție, precum și cu orice persoane fizice sau juridice care ar putea oferi informații privind frecventarea de către minor a locului supus interdicției.

În situația în care minorul are obligația de a nu intra în legătură cu anumite persoane stabilite de instanța de judecată, consilierul de probațiune va lua toate măsurile necesare în vederea identificării și contactării persoanelor care ar putea furniza informații relevante în cazul respectiv.

Totodată, consilierul de probațiune efectuează vizite inopinate la domiciliu și, după caz, la locul de muncă sau la școala la care învață minorul și colaborează cu familia acestuia în vederea respectării obligației.

Ori de câte ori apreciază că este necesar, serviciul de probațiune va solici-

ta autorităților competente desemnarea unor specialiști, în vederea asistării întocmirii și derulării planului de supraveghere. Acești specialiști pot fi psihologi, sociologi, cadre didactice, medici sau oricare alți specialiști a căror opinie este considerată necesară. [6, p. 113-114]

Reieșind din specificul lucrului cu minorii, este necesar ca în subdiviziunile teritoriale ale Departamentului de executare să fie cel puțin două persoane specializate în domeniul psihologiei și asistenței sociale, care se vor ocupa numai cu această categorie de condamnați.

Conform prevederilor art. 91 alin. (8) CP al RM, dacă în termenul de pedeapsă rămas neexecutat condamnatul:

a) încalcă ordinea publică, pentru care fapt i-a fost aplicată o sancțiune administrativă, sau se eschivează cu premeditare de la îndeplinirea obligațiilor stabilite de instanța de judecată la aplicarea liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen, instanța de judecată, la propunerea oficiului de executare, poate pronunța o încheiere cu privire la anularea liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen și la trimiterea condamnatului pentru a executa termenul de pedeapsă neexecutat;

b) săvârșește din imprudență o nouă infracțiune, anularea sau menținerea liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen se decide de instanța de judecată;

c) săvârșește cu intenție o nouă infracțiune, instanța de judecată îi stabilește pedeapsa în condițiile art. 85 CP al RM. În același mod, se aplică pedeapsa și în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni din imprudență, dacă instanța de judecată anulează liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen.

Având în vedere faptul că în sarcina oficiilor de executare este pusă atât activitatea de evidență și supraveghere a persoanelor condamnate la pedepse penale neprivative de libertate (art. 64, 65, 66, 67 CP al RM), cât și a celor liberate de pedeapsă penală (art. 90, 91, 92, 93, 96 CP al RM), volumul mediu de lucru al unui angajat este de 300 persoane supravegheate, iar în unele oficii ajunge chiar la 500 - 600 persoane. [2, p. 11]

La momentul actual activități de asistență și consiliere a persoanelor aflate la evidența oficiilor de executare nu se realizează, deoarece atât legislația actuală și instrucțiunile de activitate a specialiștilor secțiilor penale, cât și numărul acestora nu permite realizarea activităților menționate. [2. p.13]

Activitatea de asistență și consiliere acordată persoanelor liberate din locurile de detenție, care și-au executat pe deplin pedeapsa privativă de libertate, de obicei, se efectuează doar la cererea fostului condamnat.

Aceste activități constau în asistarea persoanelor în vederea reintegrării directe în societate, acestea presupunând folosirea acelorași tehnici, principii și scopuri ale probațiunii, cel de scădere maximă a riscului de recidivă.

La această etapă, Serviciul de probațiune va desfășura activități de probațiune orientate doar spre observarea procesului de reintegrare socială a fostului condamnat.

Astfel, se va evalua: atitudinea familiei față de fostul condamnat; cercurile de persoane în care s-a integrat; face sau nu abuz de alcool sau alte substanțe stupefiante; cum relaționează cu cei din jurul lui; petrecerea timpului liber; motivarea schimbării comportamentale; s-a încadrat sau nu în câmpul muncii; venitul familiei fostului condamnat asigură acoperirea necesităților acesteia sau nu; necesitățile.

Activitățile finale de acordare a asistenței și consilierii față de fostul condamnat sunt trecute și ele în dosarul de probațiune care cuprinde: a) cererea de asistență și consiliere; b) planul de reintegrare socială și supraveghere; c) raportul de evaluare întocmit înainte de pronunțarea sentinței judecătorești; d) raportul de evaluare solicitat de către instanță pe perioada supravegherii; e) referatele de reintegrare socială și supraveghere care conțin informații pe scurt cu privire la rezultatele înregistrate de către persoana asistată și consiliată, acestea fiind întocmite cel puțin o dată la șase luni sau ori de câte ori se înregistrează o evoluție pozitivă ori negativă în procesul de reintegrare a persoanei respective; f) concluziile consilierului de probațiune ce fac obiectul unui referat postsentențial de evaluare finală, întocmit în faza reintegrării sociale durabile a persoanei. [6, p. 140]

Un alt subiect care efectuează activități de profilaxie în rândul persoanelor liberate din locurile de detenție sunt organele afacerilor interne. Rolul lor specific în acest domeniu este determinat de diversitatea competenței pe care o au, de spectrul larg al împuternicirilor care le permit realizarea măsurilor operativ-investigative, procesual-penale, administrative și de altă natură în procesul prevenirii infracțiunilor, precum și de existența în structura lor a diferitor servicii și subdiviziuni.

Din penitenciar persoana liberată se prezintă cu o adeverință referitoare la faptul că ea a executat pedeapsa în locurile de detenție. La solicitarea inspectorului operativ de sector, persoana liberată se înregistrează în registru și se ia la evidență cu fișa de evidență profilactică. Astfel, persoanele cu antecedente penale sunt supuse activității de profilaxie pentru neadmiterea infracțiunilor și reacționarea adecvată la încălcările comise.

Rolul OAI în reintegrarea delincvenților este de apărare a personalității lor. În acest proces social pot interveni diverse situații cu caracter perturbator, ce duc la formarea personalității cu orientare infracțională. De aceea delincvenților nu ar trebui impuse anumite restricții care ar leza drepturile și libertățile acestora, întrucât se vor simți izolați de societate ca urmare a respingerii de către aceasta. [7, p. 70]

Realizând măsurile preventive, inspectorii operativi de sector [8] preîntâmpină și curmă infracțiunile sau alte încălcări de lege, relevă circumstanțele care favorizează comiterea lor, întreprind măsuri pentru înlăturarea acestora în limitele competenței. Inspectorii operativi de sector obțin printre primii informații despre conflictele casnice, despre unele încălcări de lege și despre persoanele care duc un mod de viață amoral. De aceea, ei exercită nemijlocit

activitatea de profilaxie individuală cu asemenea persoane, participă la anumite raiduri în scopul verificării locurilor de odihnă și a altor obiective, realizează inspectarea spațiului locativ.

În activitatea sa de profilaxie cotidiană, inspectorul operativ de sector se confruntă cu persoane care se deosebesc între ele nu doar prin caracterul activității antisociale, ci și prin calitățile personale. Interesele, necesitățile și starea socială diferită și mulți alți factori condiționează necesitatea unei abordări diferențiate a muncii educative cu fiecare persoană în parte. În privința persoanelor anterior condamnate măsurile profilactice trebuie să fie aplicate ținând cont de caracterul infracțiunilor săvârșite de ei, activitatea criminală pe care a avut-o în trecut, tipul și termenul pedepsei ispășite, motivele liberării lor, nivelului lor de corijare. De asemenea, este oportun de a ține cont de vârsta și de starea sănătății acestor persoane. [9, p. 179]

Sarcina inspectorului operativ de sector în efectuarea măsurilor de profilaxie în privința persoanelor anterior condamnate constă în a fixa procesul de corijare început în penitenciar și într-un termen maxim de scurt a-i ajuta să se adapteze la noul mediu social. În acest scop, el exercită supravegherea asupra comportării persoanelor cu antecedente penale la locul de lucru, de studii și de domiciliere, vizitându-i cel puțin o dată pe lună. În caz de necesitate, îl citează pentru prezentare la sediul secției, al sectorului sau la postul de poliție, pentru convorbiri profilactice și alte acțiuni de serviciu, cel puțin o dată pe trimestru. [8, pct. 29]

Inspectorul acordă o atenție deosebită exercitării controlului asupra persoanelor condamnate în repetate rânduri, care nu au pornit pe calea corectării modului lor de viață, continuă activitatea infracțională, duc un mod de viață antisocial, atrag în activitatea infracțională alți cetățeni, în special minori.

În urma verificărilor efectuate și a convorbirilor susținute cu persoanele în cauză, inspectorul de sector întocmește un raport, care este vizat de către șeful secției ordine publică și anexat la dosarul de acumulare.

Pentru stabilirea persoanelor cu antecedente penale, inspectorul de sector recurge la informațiile obținute: în cadrul inspectării spațiului locativ; din verificarea persoanelor nou-stabilite pe teritoriul sectorului deservit; din informațiile parvenite din instituțiile penitenciare ale RM, precum și ale altor state; din comunicările secțiilor de evidență și documentare a populației; din comunicările unității de gardă a comisariatelor; din comunicările aparatului auxiliar al poliției criminale; din comunicările de executare ale Departamentului de executare al Ministerului Justiției; din comunicările instanțelor de judecată; din comunicările de la comendurile speciale; din comunicările de la colaboratorii netitulari ai poliției, ale membrilor gărzilor populare [10] și ale altor reprezentanți ai formațiunilor obștești, comunicările cetățenilor și persoanelor oficiale etc. [8, pct.32]

Asupra fiecărei persoane din categoria dată se întocmește o fișă de profilaxie și un dosar de acumulare, cărora li se atribuie un număr de înregistrare similar cu numărul de înregistrare din Registrul de evidență a persoanelor cu antecedente penale, gestionat în secțiile ordine publică ale comisariatelor de

poliție. Drept temei pentru trecerea în evidență a persoanelor cu antecedente penale servește unul din actele descrise mai sus cu întocmirea unui raport motivat de către inspectorul de sector în numele comisarului de poliție și aprobat de el. [8, pct. 33-34]

La dosarul de acumulare se anexează: actele care conțin temei pentru trecerea în evidență (raportul inspectorului de sector privind depistarea persoanei care urmează a fi trecută în evidență); copia sentinței de condamnare; copia certificatului de eliberare din locurile de detenție; informații din instituțiile penitenciare; informația din Departamentul (oficiile) de executare a deciziilor judecătorești de pe lângă MJ al RM; informația despre antecedentele penale, F-246; comunicat de la birourile de evidență a populației; certificatele de la cabinetul narcologic și de psihiatrie; fotografia delinventului; schema de rude-nie; fișa dactiloscopică; posesia unui mijloc de transport auto; referințe de la locul de muncă și de trai; explicații; avertizări oficiale; copiile proceselor-verbale cu privire la contravențiile administrative; informația despre controlul persoanei la locul de trai, de muncă; alte materiale. [8, pct.35]

Persoana aflată în evidența de profilaxie poate fi radiată din evidență în cazul stingerii antecedentelor penale, în conformitate cu CP al RM.

Așadar, ținând cont de faptul că comportamentul infracțional este determinat de numeroși factori particulari și sociali, în rezolvarea problemei de resocializare și reintegrare a condamnaților în fiecare caz este necesar un tratament diferențiat, individual, prin aplicarea celor mai eficiente forme și metode de lucru. În acest scop trebuie studiate personalitatea și istoria dezvoltării sale criminale, identificate motivele și factorii care i-au împiedicat să respecte legea, determinate particularitățile ei psihologice.

Totodată, lipsa unui mecanism juridico-statal eficient de reglementare a controlului social asupra persoanelor care au ispășit pedeapsa și a unui mecanism juridic clar de acordare a ajutorului social în vederea găsirii unui loc de muncă și de trai apare ca una din cauzele criminalității recidive.

Considerăm că supravegherea va avea un efect minim dacă nu va fi însoțită de acordarea unui ajutor social. Pe de altă parte, putem spune că și ajutorul social fără supraveghere la fel este neefectiv.

În opinia noastră, un interes științific și practic sporit îl prezintă obiectul activităților de profilaxie. Astfel, criteriile care stau astăzi la baza includerii persoanelor liberate în activități de profilaxie nu sunt tocmai cele mai reușite, deoarece a caracteriza nivelul degradării social-morale a persoanelor liberate din locurile de detenție doar prin numărul de condamnări, caracterul și gravitatea infracțiunilor comise de către ei anterior nu este suficient. Probabil, elaborarea unor criterii suplimentare, care nu sunt indicate în lege, trebuie să devină un obiect de atenție al specialiștilor.

În acest context, propunem ca unul din criteriile respective să fie nivelul de corijare al condamnatului care se liberează și respectiv supravegherea din partea organelor abilitate să fie efectuată în privința persoanelor care, conform

caracteristici eliberate de către administrația penitenciarului, pot prezenta pericol pentru societate.

În scopul ridicării activităților profilactice urmează a lărgi cercul subiecților activităților profilactice prin generalizarea și răspândirea formelor progresive ale activității de profilaxie, a implementa mai activ experiența străină, a asigura o abordare complexă în organizarea profilaxiei infracțiunilor și colaborării cu populația.

În scopul atragerii societății la ocrotirea ordinii de drept este necesar a prevedea și o cointeresare materială în această activitate, care poate fi realizată prin utilizarea mijloacelor ridicate la persoanele care au încălcat ordinea publică și care au fost obținute în urma sancțiunilor administrative.

Referințe:

1. Raport de monitorizare și evaluare a activității de reintegrare socială a persoanelor liberate din locurile de detenție / coord.: D. Ardeleleanu; experți: A. Racu, V. Pistrinciuc, V. Zaharia, Chișinău, IRP, 2009, 36 p.
2. V. Prițcan, M. Ianacoglo, L. Dovicenco, L. Bolotovici, Coordonator: V. Cojocaru, *Raport: Evaluarea necesităților în domeniul reintegrării sociale a persoanelor liberate din detenție*, IRP, Chișinău, 2007, 64 p.
3. Iu. Larii, *Criminologie*, vol. I, Chișinău, 2004, 150 p.
4. V. Prițcan, T. Gribincea, R. Moraru-Cilimar, A. Cojocaru, C. Fiscuci, V. Popa, V. Dumbrăveanu, V. Lungu, M. Popovici, *Reintegrarea socială a persoanelor liberate din locurile de detenție, Ghid practic*, IRP, Chișinău, 2007, 184 p.
5. Legea cu privire la probațiune nr. 8-XVI din 14.02.2008 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 103-105/389 din 13.06.2008.
6. X. Ulianovschi, I. Golubțov, V. Zaharia, V. Cojocaru, *Ghidul consilierului de probațiune*, Institutul de Reforme Penale, Editura Prut Internațional, Chișinău, 2004, 172 p.
7. Gh. Gladchi, A. Spoială, „Rolul organelor afacerilor interne în reintegrarea socială a delincvenților”, în *Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM*, ediția a VI-a, Chișinău, 2006, p. 66-70.
8. Instrucțiunile cu privire la modalitatea organizării activității șefului de secție, sector, post și inspectorului (superior) de sector în comisariatul de poliție aprobate prin Ordinul MAI nr. 200 din 10.06.2004.
9. Быргэу М., *Организация профилактики преступлений органами внутренних дел: концептуальные основы, практика, перспективы совершенствования (опыт Республики Молдова)*, Под общ. ред. д-ра юрид. наук, проф. Бандурки А.М., Монография, Изд. Нац. ин-та внутр. дел, Харьков, 2004, 254 с.
10. Legea Republicii Moldova nr. 1101-XIII din 06.02.97 Cu privire la gărzile populare // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 22-23/232 din 10.04.1997.